

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Doporučovací systémy

František Kynych
15. 12. 2022 | MVD

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Část I.: Úvod do problematiky

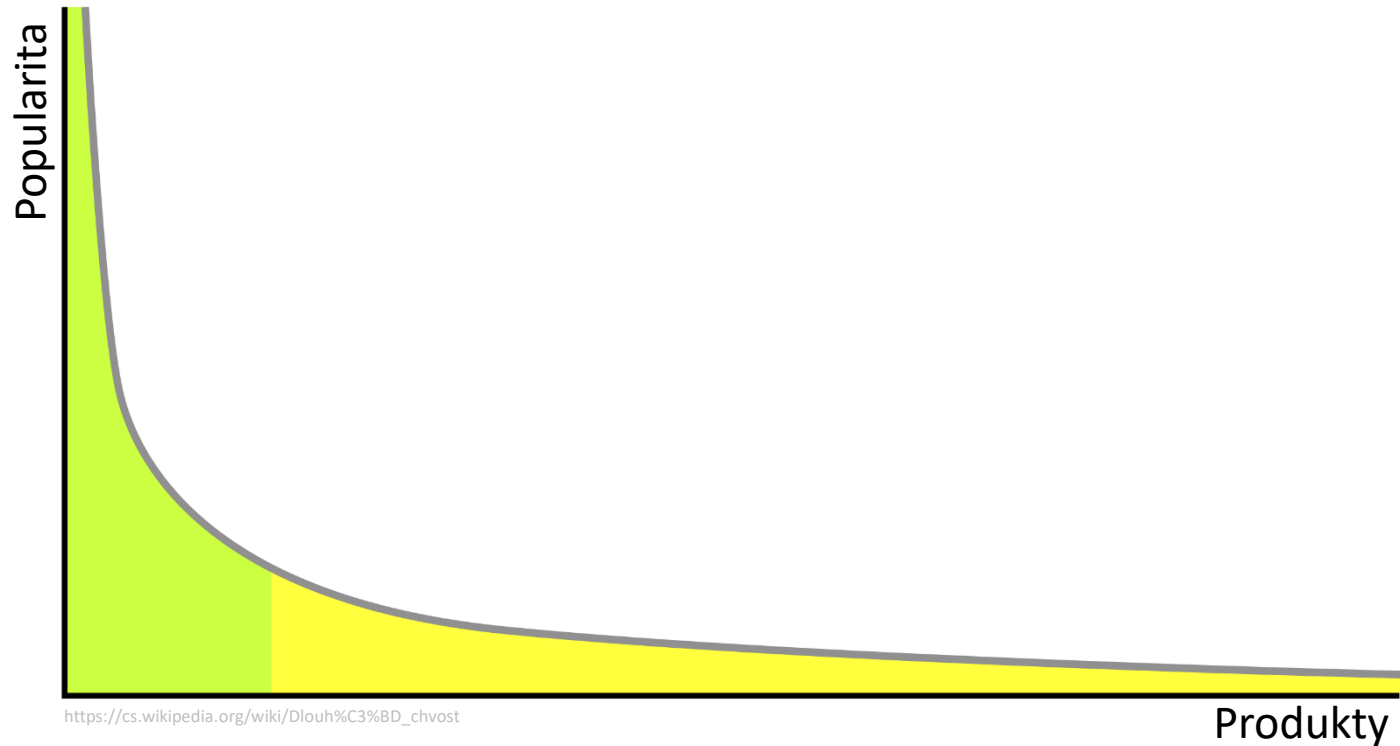
Doporučovací systémy

- Systém pro filtrování informací
- Snaží se predikovat hodnocení nebo preferenci uživatele
- Přirozený přechod od globálně populárních produktů k více personalizovaným doporučením
 - Založení na popularitě nebylo dostatečné
 - U některých služeb se ale jedná o nejlepší způsob doporučení
 - Nejprodávanější, Nejlépe hodnocené, ...

Doporučovací systémy

- Využíváno téměř každou službou
 - Google
 - YouTube
 - Facebook
 - Twitter
 - Spotify
 - Netflix
 - E-shopy
 - Telekomunikace

Dlouhý chvost (Long Tail)

Doporučovací systémy

- Dělení:
 - Unimodální
 - Doporučují na základě jednoho druhu interakce s uživatelem
 - V daných intervalech se přepočítává doporučení
 - **Collaborative, content-based filtering**
 - Multimodální (hybridní)
 - Doporučuje na základě více interakcí s uživatelem
 - Používá více modelů a kombinuje je dohromady
 - Poskytování doporučení v reálném čase

Část II.: Content-based filtering

Content-based filtering

- Intuice
 - Doporučení podobných produktů, které byly od daného uživatele kladně hodnoceny
- Například:
 - Filmy
 - Stejní herci, žánr, ...
 - Webové stránky
 - Články s podobným obsahem
 - Lidé
 - Doporučení na základě velkého množství společných přátel

Content-based filtering

- Uživatelské profily
 - V první fázi je získat základní preference uživatele
 - Na základě získaných dat můžeme vytvořit uživatelské profily
 - Poté již můžeme doporučovat další produkty
- Profily produktů
 - Set příznaků pro každou položku
 - Např. film -> autor, název, herci, žánr, ...
 - Vektor (boolean / reálné hodnoty)

Content-based filtering

	Uživatel
Free Guy	4
Interstellar	5
Eternals	2
Wish Dragon	4
Spider-Man	?
...	?

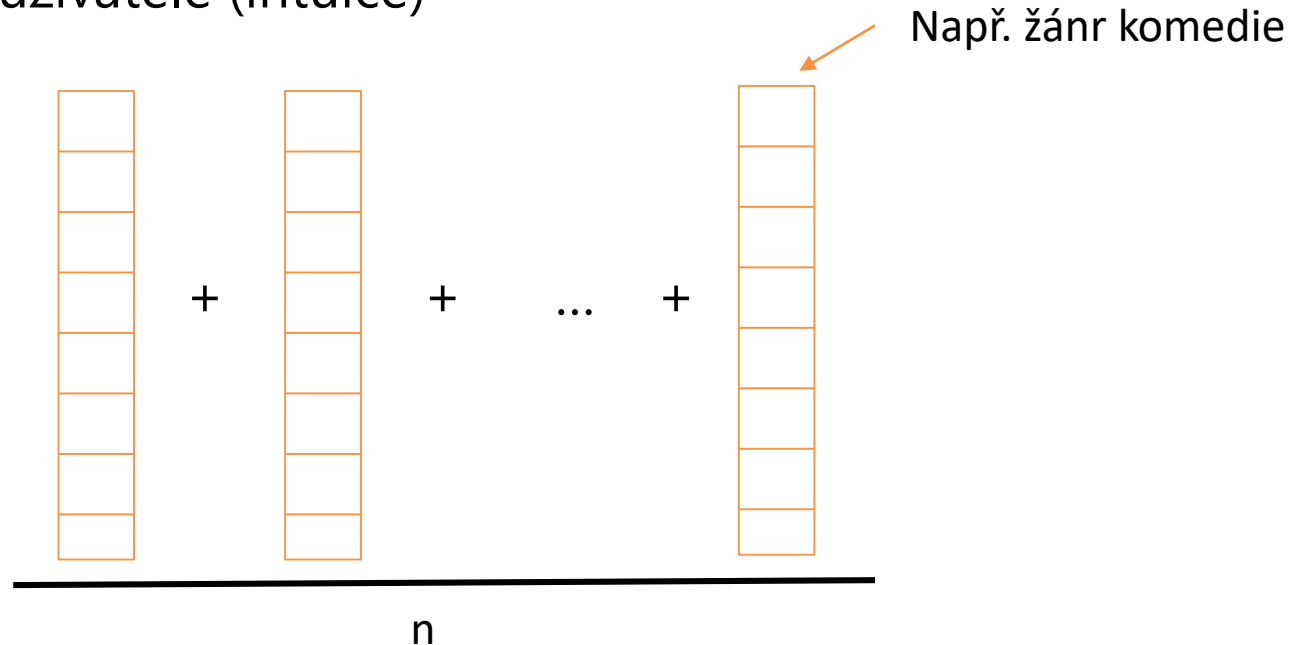
Komedie	Akční	...
0.4	0.5	...
0	0.3	...
0.1	0.8	...
0.7	0.2	...
0.2	0.6	...
...	...	...

$$x_i = [1, 0.4, 0.5, \dots]^T$$

bias

Content-based filtering

- Získání profilu uživatele (intuice)

- Využíváme hodnot od hodnocených produktů daným uživatelem

Content-based filtering

- Získání profilu uživatele s využitím preferencí uživatele

$$w_1 \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \end{array} + w_2 \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \end{array} + \dots + w_n \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \square \\ \hline \end{array}$$

Content-based filtering

-> úloha regrese (User-centred linear regression)

- Nalezení vah W pro jednoho uživatele:

$$W = \arg \min_w \frac{1}{2} \sum_{i \in \text{rated_products}} (W^T x_i - y_i)^2$$

Hodnocení uživatele

- Získání predikce pro neohodnocený film i :

$$\hat{y}_i = W^T x_i$$

Content-based filtering

- **Výhody**
 - Nejsou potřeba data ostatních uživatelů
 - Doporučíme přesně to, co má uživatel rád
 - Můžeme doporučit i nové nebo obecně nepopulární produkty
 - Lehce zjistíme, proč byla nějaká položka doporučena
- **Nevýhody**
 - Těžké hledání vhodných příznaků (např. obrázky)
 - Příliš se zaměříme na jeho první hodnocené položky
 - Uživatel může mít více zájmů
 - Cold-start problém u nových uživatelů

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Část III.: Collaborative filtering

Collaborative filtering

- Intuice
 - K uživateli X nalezneme skupinu N uživatelů, kteří hodnotí produkty podobně
 - Predikujeme hodnocení uživatele X na základě hodnocení skupiny N uživatelů
 - Nalezneme produkty, které uživatel ještě nehodnotil, ale skupina ano
 - Na základě predikce doporučíme uživateli produkty, které by se mu mohly líbit
- Matice interakcí
 - Záznam minulých interakcí uživatele s produkty (např. hodnocení)

Collaborative filtering

- Memory based
 - Založeno na podobnosti uživatelů nebo předmětů v matici interakcí
- Model based
 - Vytvoření modelu pro user-item nebo item-item interakce
 - Reprezentace uživatele a produktů naučena z matice interakcí

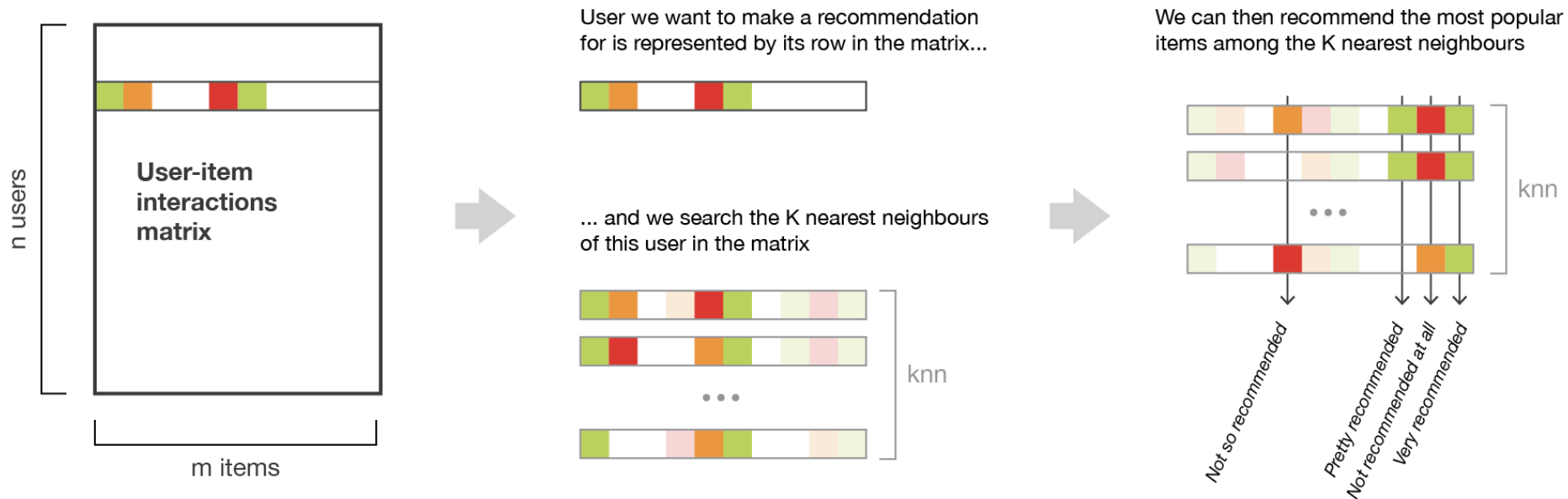
Collaborative filtering – memory based

- User-user

 positive interactions

 neutral interactions

 negative interactions

<https://towardsdatascience.com/introduction-to-recommender-systems-6c66cf15ada>

Collaborative filtering – memory based

- Jak měřit vzdálenost uživatelů?
 - **Možnost 1: Kosinová podobnost**

	LOTR 1	LOTR 2	LOTR 3	SW 1	SW 2	SW 3
User A	5	5	4	0	0	0
User B	5	0	0	4	3	0
User C	2	0	0	0	5	5

- Neohodnocené filmy vyplníme nulami
- $sim(A,B) = 0.44$, $sim(A,C) = 0.17$, $sim(B,C) = 0.48$
- Problém
 - Neohodnocené filmy $\rightarrow 0$ (= použité nejhorší hodnocení)

Collaborative filtering – memory based

- Jak měřit vzdálenost uživatelů?
 - Možnost 2: Centered Cosine similarity**

	LOTR 1	LOTR 2	LOTR 3	SW 1	SW 2	SW 3	\overline{user}
User A	5	5	4				14/3
User B	5			4	3		12/3
User C	2				4	5	11/3

- Normalizace odečtením průměrného hodnocení uživatele

	LOTR 1	LOTR 2	LOTR 3	SW 1	SW 2	SW 3
User A	1/3	1/3	-2/3			
User B	1			0	-1	
User C	-5/3				1/3	4/3

Collaborative filtering – memory based

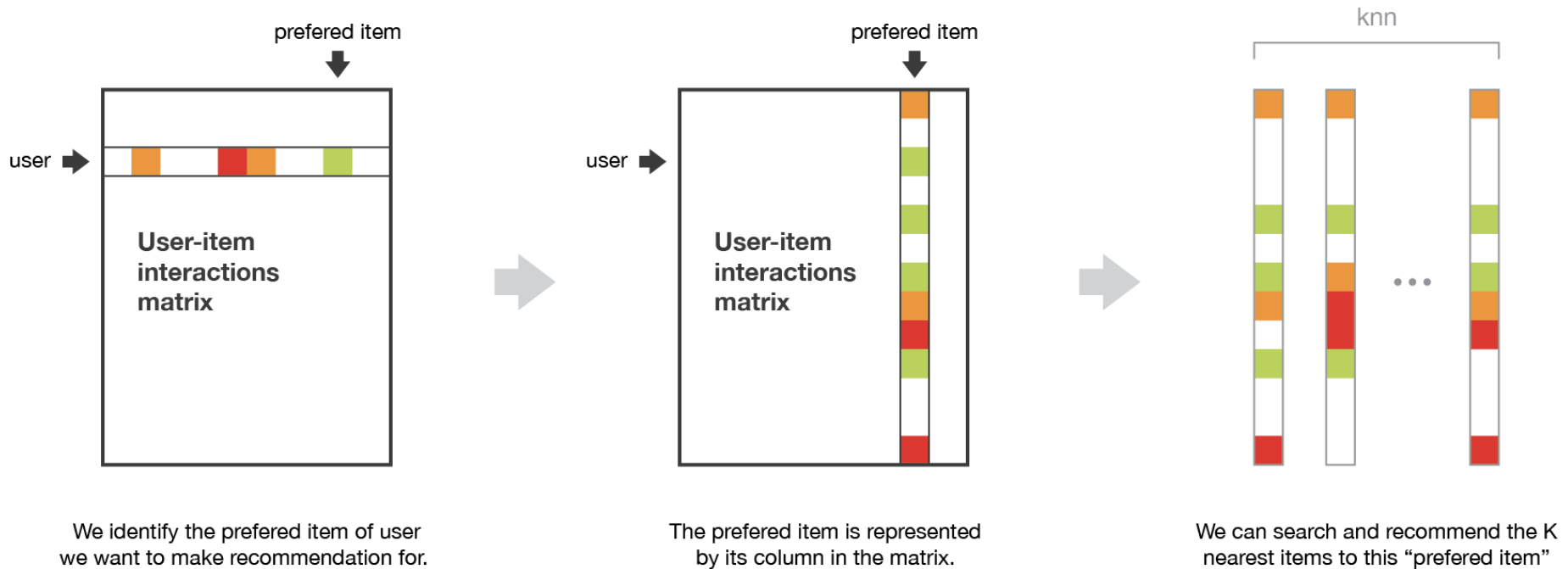
- Jak měřit vzdálenost uživatelů?
 - **Možnost 2: Centered Cosine similarity**
 - Normalizace odečtením průměrného hodnocení uživatele

	LOTR 1	LOTR 2	LOTR 3	SW 1	SW 2	SW 3
User A	1/3	1/3	-2/3	0	0	0
User B	1	0	0	0	-1	0
User C	-5/3	0	0	0	1/3	4/3

- Nula nyní označuje průměrné hodnocení
- $\text{sim}(A, B) = 0.28$, $\text{sim}(A, C) = -0.31$, $\text{sim}(B, C) = -0.65$
- Také známé pod názvem **Pearson Correlation**

Collaborative filtering – memory based

- Item-item

<https://towardsdatascience.com/introduction-to-recommender-systems-6c66cf15ada>

Collaborative filtering (item-item)

- Jak vypočítat hodnocení produktu **i** uživatelem **x**?
 - Nalezneme **n** nejpodobnějších produktů k produktu **i**
 - Výpočet hodnocení **r_{xi}**:

$$r_{xi} = \frac{\sum_{j \in N(i;x)} s_{ij} r_{xj}}{\sum_{j \in N(i;x)} s_{ij}}$$

s_{ij} ... podobnost produktu **i** a **j**

r_{xj} ... hodnocení produktu **j** uživatelem **x**

$N(i;x)$... množina produktů podobných produktu **i**
hodnocených uživatelem **x**

Collaborative filtering (item-item)

- Pro 2 nejbližší sousedy

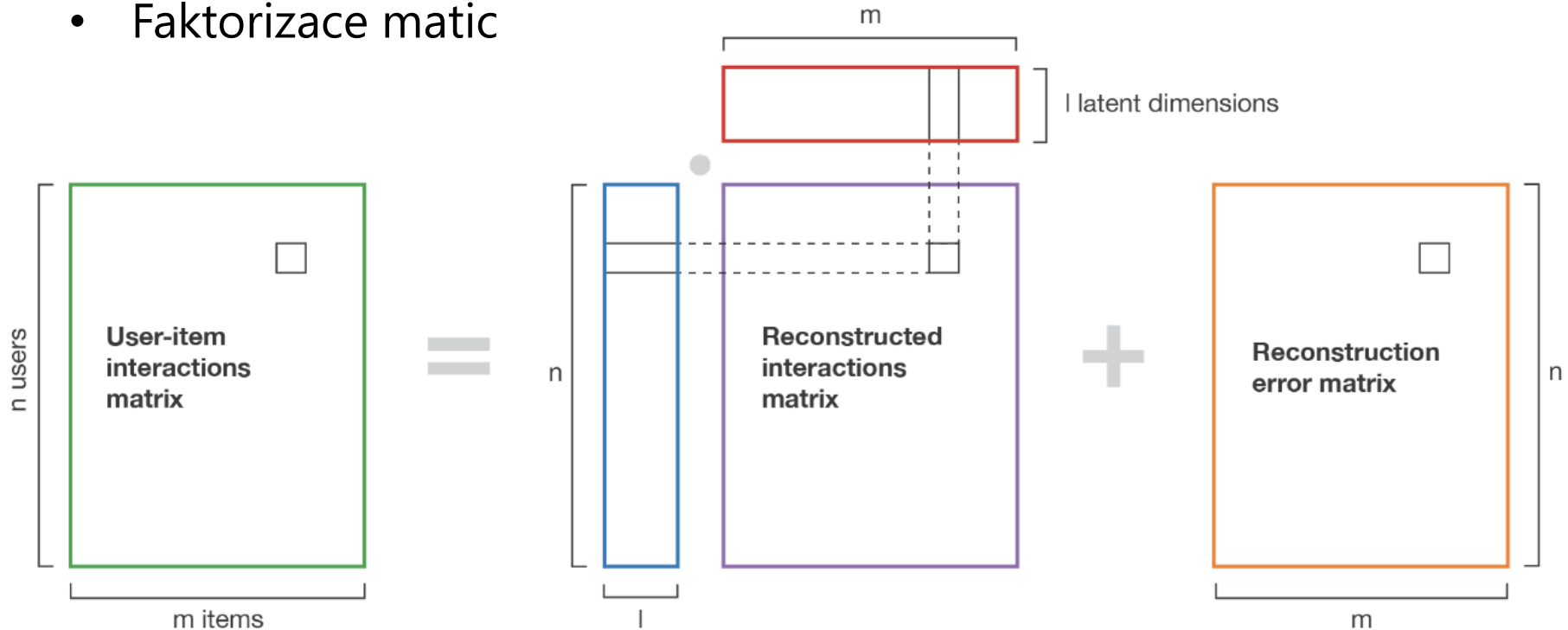
	uživatelé												sim(1,m)
	1	2	3	4	<u>5</u>	6	7	8	9	10	11	12	
1	1		3		?	5			5		4		1.00
2			5	4			4			2	1	3	-0.18
<u>3</u>	2	4		1	2		3		4	3	5		<u>0.41</u>
4		2	4		5			4			2		-0.10
5			4	3	4	2					2	5	-0.31
<u>6</u>	1		3		3			2			4		<u>0.59</u>

$$r_{15} = \frac{0.41 * 2 + 0.59 * 3}{0.41 + 0.59} = 2.6$$

Pearson correlation + výpočet podobnosti řádků

Collaborative filtering – model based

- Faktorizace matic

The **user-item interactions matrix** is assumed to be equal to...

... the **dot product** of a **user matrix** and a **transposed item matrix**...

... plus some **reconstruction error**

<https://towardsdatascience.com/introduction-to-recommender-systems-6c66cf15ada>

Collaborative filtering – model based

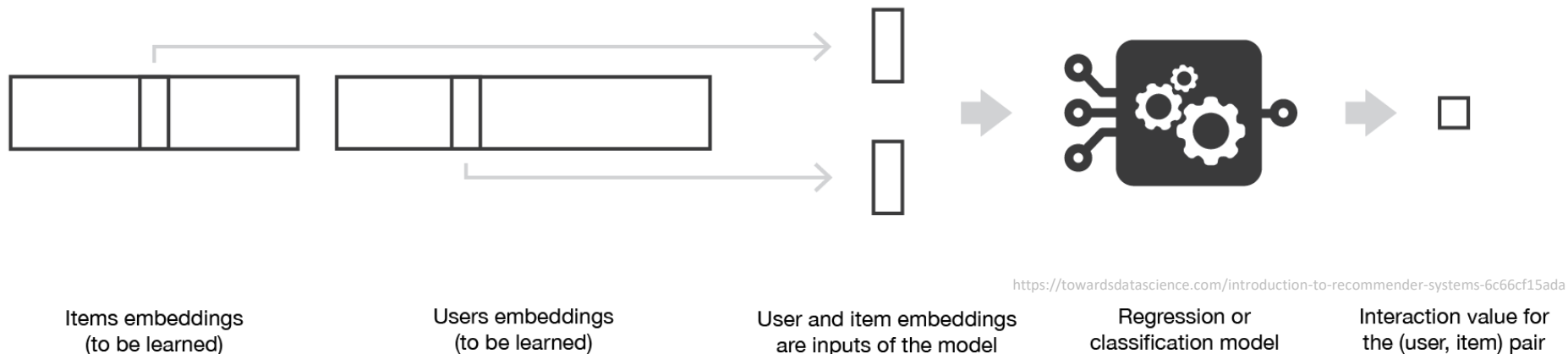
- Podobné jako u content-based filtering
- $Y \approx WTX$
 - W ... profily uživatelů, X ... matice produktů (u filmů označovala kategorie, zde se také učí)
- Iterativní proces

$$W = \arg \min_w \frac{1}{2} \sum_{i,j \in \text{rated_products}} (W_i^T X_j - Y_{ij})^2$$
$$X = \arg \min_x \frac{1}{2} \sum_{i,j \in \text{rated_products}} (W_i^T X_j - Y_{ij})^2$$

+ Je vhodné použít L2 regularizaci

Collaborative filtering – model based

- Je možné i využití jiných metod faktorizace matice (např. SVD)
- Možnosti učení embeddingů pomocí hlubokých neuronových sítí

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Část IV.: Hybridní systémy

Hybridní systémy

- Různé přístupy mají své výhody a nevýhody
 - Hybridní systémy se snaží kombinovat jednotlivé přístupy tak, aby byly jejich nevýhody omezeny
- Kombinace systémů:
 - Content-based filtering
 - Collaborative filtering
 - Session-based filtering
 - Demographic filtering
 - Knowledge-Based filtering

Hybridní systémy

- Přístupy:
 - Weighted
 - Kombinace výstupů různých systémů
 - Switching
 - Přepínání mezi různými systémy
 - Mixed
 - Sjednocení výsledků (listů)
 - Feature Combination
 - Použijeme výstup jednoho systému jako rozšíření vstupu do dalšího systému
 - Feature Augmentation
 - Jeden systém generuje příznaky navíc (např. podobné produkty, autory), které jsou poté použity v dalším systému
 - Cascade
 - Více systémů generuje doporučení za sebou (první vygeneruje širší doporučení a druhý ho více zužuje)
 - Meta-level
 - Vytvoření modelu pro doporučení, který je použit v dalších krocích
 - Např. vytvoření content-based modelu a použití u collaborative modelu

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Část IV.: Vyhodnocení

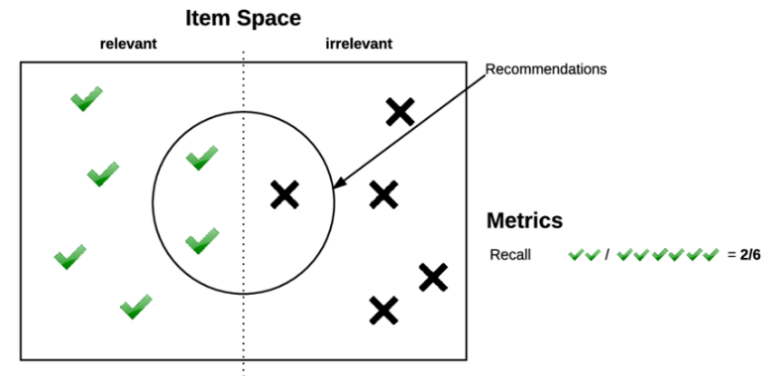
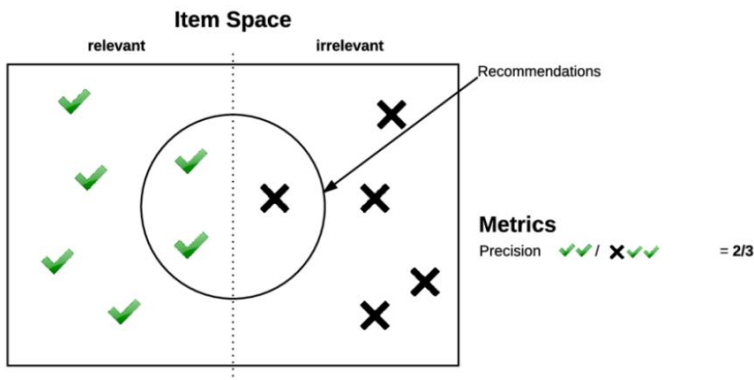

Vyhodnocení

- Mean Squared Error (MSE)

$$MSE = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2$$

- Také se může použít RMSE (Root MSE) nebo Mean Absolute Error
- Precision, Recall

Vyhodnocení

- Pro seřazené doporučení
 - Normalized discounted cumulative gain (NDCG, viz 4. přednáška - vyhledávání)
 - Average Precision (mean Average Precision)

Correct	Incorrect	Correct	Correct	Incorrect	Incorrect	Correct	Incorrect
Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5	Item 6	Item 7	Item 8
1/1	0	2/3	3/4	0	0	4/7	0

Average Precision = 0.427

- Často se používá také mAP@K
 - Omezeno pro K prvních doporučení

Užitečná literatura / kurzy

- Článek [Hybrid Recommender Systems: A Systematic Literature Review](#)
- Coursera kurz [Machine Learning](#) (9. týden)
- Coursera specializace [Recommender Systems Specialization](#)

